

4. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 1995, № 9, ст. 56).

5. Закон України «Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 40, ст. 363).

6. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436- IV (з чинними змінами та доповненнями) URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

7. Постанова ВРУ «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2632-17>

8. Фурсіна О.В. Класифікація інновацій та зміст інноваційної діяльності. Науковий вісник НЛТУ України. 2010. Вип. 20.11. С. 249-253.

9. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Суми: ВТД «Університетська книга»; К. : Видавничий дім «Княгиня Ольга», 2005. 324 с.

10. Квасницька Р.С., Ардашкіна Н.С. Особливості інноваційної діяльності підприємств у сучасних умовах. Вісник Хмельницьк. нац. ун-ту. 2009. № 6. С. 249.

E-mail: sergey.unys@gmail.com

УДК 339

Шевченко Ю.А.

аспірантка кафедри міжнародних фінансів,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У ІНВЕСТИЦІЙНІЙ ПОВЕДІНЦІ ТНК

Статтю присвячено проблемам імплементації концепції сталого розвитку в межах міжнародного інвестування ТНК, які змінюють інвестиційні напрямки діяльності компаній. Досліджені сучасні випадки запровадження елементів сталого розвитку світовими ТНК у власну управлінську систему на різних рівнях в умовах нестабільності та турбулентності, яка постійно трансформується за рахунок різних факторів глобального середовища. Визначено основні умови інвестиційного середовища України, які впливають на прийняття оптимального інвестиційного рішення ТНК, а також передумови для результативності діяльності ТНК, що створюють сильну інвестиційну стратегію цілої корпорації. Проаналізовано зміни інвестиційної поведінки ТНК у глобальному турбулентному середовищі.

Ключові слова: інвестиційна поведінка, глобальне середовище, інвестиції, сталий розвиток, ТНК, турбулентність.

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ УСТОЙЧИВОГО РОЗВИТКУ В ІНВЕСТИЦІЙНОМУ ПОВЕДЕННІ ТНК

Шевченко Ю.А.

Стаття посвячена проблемам імплементації концепції устойчивого развития в рамках международного инвестирования ТНК, которые изменяют инвестиционные направления деятельности компаний. Исследованы современные случаи введения элементов устойчивого развития мировыми ТНК в собственную управленческую систему на разных уровнях в условиях нестабильности и турбулентности, которая постоянно трансформируется за счет различных факторов глобальной среды. Определены основные условия инвестиционной среды Украины, влияющие на принятие оптимального инвестиционного решения ТНК, а также предпосылки для результативности деятельности ТНК, создающих сильную инвестиционную стратегию целой компании. Проанализированы изменения инвестиционного поведения ТНК в глобальной турбулентной среде.

Ключевые слова: инвестиционное поведение, глобальная среда, инвестиции, ТНК, турбулентность, устойчивое развитие.

IMPLEMENTATION OF THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT CONCEPT
IN INVESTMENT BEHAVIOUR OF TNC

Shevchenko Yu.

The article is devoted to the problems of implementing the concept of sustainable development within the framework of international investment by TNCs, which change the investment directions of companies' activities. The article is investigated the modern cases of introducing elements of sustainable development by the world's multinationals into their own management system at different levels in the conditions of instability and turbulence that is constantly transformed at the expense of various factors of the global environment. It is determined the main conditions of the investment environment of Ukraine, influencing the adoption of the optimal investment decision of TNCs, as well as the prerequisites for the performance of TNCs, creating a strong investment strategy for the whole company. It is analyzed changes in the investment behaviour of TNCs in a global turbulent environment.

Keywords: investment behaviour, global environment, investments, TNCs, turbulence, sustainable development.

Постановка проблеми. Інвестиції є необхідним джерелом економічного розвитку приймаючих країн, особливо, що стосується найбідніших країн та країн, що розвиваються. В умовах поширення телекомунікацій та нових технологій виникла потреба дотримання сталого розвитку. І роль інвестиційного розвитку ТНК полягає у виникненні соціального, екологічного та економічного ефектів.

При залученні інвестицій найбільше чекають позитивних наслідків громадяни приймаючої країни. Основною метою в інвестування іноземного бізнесу вони вбачають у створенні робочих місць, підвищення заробітної плати, створення комфортних та зручних інфраструктурних зрушень у своїй країні, місті.

Залучення інвестицій до України є вирішальним у створенні ефективної інфраструктури, розвитку економіки за рахунок іноземного капіталу, який має на меті розширення за межі материнської компанії або юридичної адреси підприємства. Тому звідси впливає актуальність даного дослідження та необхідність у ретельному та глибокому вивченні цього питання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням імплементації концепції сталого розвитку у інвестиційну поведінку ТНК займалися багато зарубіжних та вітчизняних вчених таких як: Р. Палан [6], Р. Тамамес [8], С. Хілделанг [5], Д. Лук'яненко [1], О. Мозговий [3], Л.В. Руденко-Сударева [3] та інші.

Дослідження вчених є ґрунтовними в межах вивчення управлінських рішень щодо побудови інвестиційної поведінки ТНК та міжнародного інвестування загалом. В даних працях відображаються сучасні методи і методики вивчення міжнародного інвестування ТНК, тенденції інвестиційної діяльності корпорацій та інших суб'єктів міжнародних економічних відносин, а також чинники глобального середовища, які впливають на інвестиційне рішення ТНК.

Але інвестиційна поведінка існує не ізольовано, а в межах постійних змін та турбулентності на світовому фінансовому ринку, що змушують ТНК відповідати новим викликам глобальної спільноти, особливо дотримання концепції сталого розвитку. Внаслідок цього і виникає необхідність у більш детальному та глибокому вивченні питання щодо імплементації концепції сталого розвитку у діяльність ТНК в розрізі інвестиційної поведінки.

Мета статті. Метою статті виступає дослідження випадків запровадження концепції сталого розвитку в управлінську систему ТНК та її впливу на інвестиційну поведінку ТНК, сучасних умов функціонування ТНК.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні, ефективність ТНК оцінюється за рахунок сталого розвитку. В свою чергу в 2017 році, було визначено найбільші 20 ТНК, які є лідерами у сфері запровадження та виконання концепції сталого розвитку. Ними стали, як видно з таблиці 1: Siemens UK, CISCO, PHILIPS, Jonhson & Jonhson, DSM, Dassault Systemes, Derwent London, MC Cormick, Henkel, BMW Group, Nokia, Natura Cosmetics, HOLMEN, Syngenta AG, Schneider Electric, Mark&Spencer, Novozymes, POSCO, L'oréal [8; 9].

Кожна з цих компаній прийняла концепцію сталого розвитку за мету своєї діяльності і намагається інвестувати достатньо величезні фінансові ресурси у розвиток сільського господарства, як наприклад DSM, Natura Cosmetics, MC Cormick, Syngenta AG або в металургійній галузі, як от Schneider Electric, POSCO.

Роль інвестицій для приймаючих країн є невід'ємною частиною їх розвитку. Потребу сильно відчують країни Латинської Америки, Азії, але дані країни намагаються виправити ситуацію, що склалася. Наприклад, Ямайка з населенням у 2,7 мільйона жителів надає широкі можливості для інвесторів. Ямайка має багато фахівців, які знають англійську мову, що є позитивним для іноземних компаній. Також вона виступає осередком, де наявна розгалужена інфраструктура, яка залучила інвестиції від таких ТНК як: Heineken, Texaco, Fujitsu, Glaxo Smith Kline and Bank of Nova Scotia. Ямайка пропонує широкий ряд інвестиційних проектів в таких секторах як: інформаційні та телекомунікаційні технології, туризм, виробництво та надання логістичних послуг. Для ТНК дана країна зручна в транспортному відношенні так як через Панамський канал з Сінгапуром, Дубаї та Роттердамом [5].

Для України інвестиції від приватного сектору зможуть надати робочі місця, відбудеться перейняття досвіду в управлінні українськими підприємствами від іноземних. Так відповідно до досліджень Мінекономрозвитку, станом на 2017 рік частка промисловості у валовій доданій вартості скоротилася з 25,6% у 2011 році до 23,3% у 2015 році. Як відомо, процес розвитку розумної та цифрової економіки триває і вимагає збільшення реалізованих інноваційних продуктів в ВВП країни, але в Україні вона складає лише 2% [2].

За допомогою збільшення залучених інвестицій ТНК до України можливо було б вирішити такі ключові проблеми як: застарілі технології та бізнес-моделі, високий ступінь зношеності основних засобів, надвисокі ресурсозатратність та енергоємність виробництва, нерозвинута промислова інфраструктура [3].

Таблиця 1. ТНК-лідери у запровадженні концепції сталого розвитку

Назва компанії	Технології, які були запроваджені
Siemens UK	Компанія Siemens UK вирішила стати стабільною компанією в 2012 році. Були обрані три ключові сфери: навколишнє середовище, освіта, соціальний розвиток. У сфері навколишнього середовища - поліпшити кліматичні умови, підвищити ефективність ресурсів та захистити природу. В освіті підтримати наукові та медичні ініціативи, математику, науку, техніку та технології, передавати стабільні знання молодим людям. В соціальній сфері - брати участь у ліквідації наслідків стихійних лих, поліпшенні умов життя, допомога в боротьбі з неграмотністю та сприяння розмаїттю та соціальній інтеграції.
CISCO	З 2012 року компанія Cisco працювала над покращенням енергоефективності шляхом впровадження циркулюючих економічних методів перетворення відходів в ресурси. Нещодавно компанія оголосила про нову мету - уникнути викидів парникових газів від операцій з постачання до мільйона тонн до 2020 року. Компанія фінансує спільні та мережеві технології для зменшення їхнього впливу на навколишнє середовище своїх партнерів у суспільстві. Cisco знаходить нові рішення щодо стабільності у світовій економіці, які допомагають підвищити ефективність енергії, води, відходів тощо.
PHILIPS	Компанія створила стійку програму в 2016 році з метою її реалізації до 2020 року. Ця програма охоплює два основні напрямки: соціальний, екологічний. Соціальний аспект має на меті підтримувати здоров'я людей шляхом збільшення соціальних виплат та переміщення людей до найбільш придатних місць. Екологічний вимір спрямований на зменшення впливу на навколишнє середовище та збереження ресурсів планети. Компанія планує переробити 90% виробничих відходів і бути нейтральним у своїй діяльності, використовуючи 100% відновлювальну електроенергію. Philips прагне до найменшої кількості травм та безробіття.
Jonhson & Jonhson	Компанія встановлює цілі навколишнього середовища протягом майже 30 років і прагне до постійного підвищення енергоефективності та екологічних показників продуктів і процесів. Співпрацює з провідними організаціями з інноваційних підходів у розрізі зменшення їх впливу на клімат та водні ресурси. Компанія націлена на збільшення переробки її упаковки споживчих товарів шляхом розробки рециркуляції та стабільного партнерства.

Джерело: складено на основі джерел [9]

Інвестиційна діяльність в сфері інфраструктури робить ефективним бізнес та надає якісні умови життя населення. Але, на жаль, відповідно до Індексу глобальної конкурентоспроможності 2016-2017 років, за якістю інфраструктури Україна зайняла 75-е місце серед 138 країн світу, а за якістю автомобільних доріг посіла одне з останніх місць -134-те [10]. В даному разі основними факторами, що вплинули на стан інфраструктури є недостатній досвід впровадження державно-приватного партнерства, низькі темпи залучення інвестицій, технічних інновацій та технологічної модернізації галузі. В свою чергу, інформаційно-комунікаційна інфраструктура України є досить в неопанованому стані і постійно приваблює іноземних інвесторів, особливо такі компанії як Google та Microsoft. Перевагою також є наявність висококваліфікованих ІТ-спеціалістів та можливість освоєння підприємствами цифрових бізнес-моделей та платформ взаємодії з клієнтами [1].

В Україні існує потужний науковий та технічний потенціал, який можливо розвивати за допомогою інвестицій ТНК, які спеціалізуються на ІТ-технологіях, видавничій справі, підтримкою навчальних програм та програм стажування. Для залучення іноземних інвестицій необхідно розробити комплексну стратегію відновлення економіки України на основі різноманітних програм, наприклад, «Розумні спеціалізації», «Європейська кластерна програма», «Горизонт 2020», «Європейська програма підтримки малого та середнього бізнесу» (COSME), з урахуванням концепції сталого розвитку та створенням нової сталого промисловості, напрямів її диверсифікації, децентралізації та кластеризації [6; 7].

Так відповідно до Державної служби статистики, акціонерний капітал до України надходить з багатьох країн світу, таких як: Кіпр, Нідерланди, РФ, Сполучене Королівство, Німеччина, Віргінські острови, Швейцарія, Франція, Австрія, Люксембург, Польща, Угор-

щина, Беліз, США, Швеція, Італія, Туреччина та інші країни, як видно з таблиці 2 [2].

Так найбільшими країнами-інвесторами, чий капітал походить від приватного сектору є Кіпр у розмірі 9925,4 млн. дол. США, Нідерланди – 6326,1 млн. дол. США, РФ – 4436,7 млн. дол. США, Велика Британія – 2155,8 млн. дол. США. Тоді як від Іспанії надійшло

Таблиця 2. ПІІ приватного сектору в економіку України в 2017 році

№ п/п	Назва країни	ПІІ, млн. дол. США
1	Кіпр	9925,4
2	Нідерланди	6326,1
3	Російська Федерація	4436,7
4	Велика Британія	2155,8
5	Німеччина	1741
6	Віргінські Острови (Брит.)	1684,2
7	Швейцарія	1505,5
8	Франція	1334,1
9	Австрія	1307,3
10	Люксембург	988,2
11	Польща	800,4
12	Угорщина	791,6
13	Беліз	619,6
14	США	537,1
15	Швеція	341,3
16	Італія	333,7
17	Туреччина	307,8
18	Панама	296,7
19	Сінгапур	274,7
20	Естонія	226,7
21	Азербайджан	225,2
22	Корея, Республіка	198,7
35	Усього	38982

Джерело: складено автором на основі джерел [2]

63,2 млн. дол. США та від Сент-Кітс і Невіс – 68,9 млн. дол. США. Але разом обсяг ПІІ склав 38982 млн. дол. США в 2017 році.

В Україні функціонує велика кількість ТНК, які постійно інвестують в оборотні та необоротні активи. Також поширено інвестиції в інтелектуальну власність, що дозволяє патентувати різні винаходи та промислові зразки. Наприклад, в Україні присутні ArcelorMittal, Philip Morris Ukraine, Carlsberg Ukraine, Mondelez Ukraine, Samsung Electronics Ukraine, Kernel, Toyota Ukraine, Louis Dreyfus Ukraine, Ferrexpo, Cargill Ukraine, Procter&Gamble Ukraine, Райффайзен Банк Аваль, Comfy, Danone, McDonald's Ukraine, PepsiCo, Coca-Cola Ukraine, British American Tobacco, L'Oreal Ukraine, Nestle, Bosch Ukraine, Henkel Ukraine та інші [4].

В Україні функціонує велика кількість ТНК, які постійно інвестують в оборотні та необоротні активи. Також поширено інвестиції в інтелектуальну власність, що дозволяє патентувати різні винаходи та промислові зразки. Наприклад, в Україні присутні ArcelorMittal, Philip Morris Ukraine, Carlsberg Ukraine, Mondelez Ukraine, Samsung Electronics Ukraine, Kernel, Toyota Ukraine, Louis Dreyfus Ukraine, Ferrexpo, Cargill Ukraine, Procter&Gamble Ukraine, Райффайзен Банк Аваль, Comfy, Danone, McDonald's Ukraine, PepsiCo, Coca-Cola Ukraine, British American Tobacco, L'Oreal Ukraine, Nestle, Bosch Ukraine, Henkel Ukraine та інші.

Щодо інноваційних технологій, то компанія Кернел, застосовує в системі корпоративного управління є так звана концепція «Зелений офіс». Тобто використання енергозберігаючих ламп, функціонування системи автоматичного контролю освітлення, налаштування на комп'ютерах режиму швидкого сну, обладнання офісів енергоефективною технікою зниження температури опалення приміщень у вихідні дні та в неробочий час.

Але як видно з даних прикладів, інвестування ТНК за допомогою придбання чи злиття з національними компаніями може призвести і до негативних наслідків для економіки України. Необхідно, щоб існувало сильне правове та економічне підґрунтя інвестиційної діяльності іноземних компаній.

Висновки. У відповідності до проведеного аналізу можливо зробити наступні висновки про те, що концепція сталого розвитку запроваджується по всьому світу з урахуванням трьох її елементів, особливо їх використовують ТНК як конкурентні переваги при веденні бізнесу та розміщення інвестицій в приймаючих країнах.

Для майбутніх поколінь важливо жити у високорозвиненому суспільстві, де будуть існувати комфортні та безпечні умови для існування та постійного навчання. Виникнення нових технологій змусить ТНК адаптуватися до нових викликів, можливо фінансові операції викличуть турбулентність глобального середовища через те, що фінансові кризи є явищем циклічним та непередбачуваним.

1. *Глобалізація і безпека розвитку: моног. О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко та ін. К.: КНЕУ, 2015. 733 с.*

2. *Національна доповідь МЕРТ: Цілі Сталого Розвитку: Україна. 2017. С. 1-176.*

3. *Руденко-Сударєва Л.В. Процеси глобалізації та транснаціоналізації: теоретико-методологічний підхід до комплексної оцінки / Л.В. Руденко-Сударєва, О.М. Мозговий, Д.О. Гуртов; за ред. д.е.н., проф. Л.В. Руденко-Сударєвої. К.: КП «Редакція», 2010. 192 с.*

4. *Рябець Н.М. Роль процесу транснаціоналізації в розвитку сучасної національної економічної системи України в умовах глобалізації. Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. 2013. Т.18. Вип. 2. С. 39-48.*

5. *Hindelang S. and Maydell N. The EU's Common Investment Policy – Connecting the Dots // European Yearbook of International Economic Law. – Springer-Verlag Berlin Heidelberg. 2016. P. 17-23.*

6. *Palan R., Murphy R., Chavagneux C. Tax Havens. Cornell University Press. 2016. 280 p.*

7. *Quinlivan G. Sustainable development: the role of multinational corporations. Saint Vincent College. 2014. P. 1-6.*

8. *Tamames R. World Economic and Environmental Order. UNESCO. Madrid, 2016. P. 25-26.*

9. *World investment report 2016 Investor nationality: policy challenges. (2016). URL: <http://unctad.org/>.*

10. *Zhan J., (2017). Foreign direct investment and economic zones in ASEAN. Special edition. 27 (16). 2017. P. 1-10.*

E-mail: shevchenko-julia@ukr.net